

КРАЈИШНИК

БИЛТЕН ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА КРАЈИШНИКА „НИКОЛА ТЕСЛА”

Пландиште, 2011. Број 9 Год. IX Бесплатан примерак ISSN 2217-8295

**ДЕВЕТИ ФЕСТИВАЛ КРАЈИШКИХ ПЈЕСАМА
КРАЈИШКИ БИСЕРИ**

ДРУГИ КРАЈИШКИ ОТКОС

**XVI ГОДИШЊИЦА ПРОГОНА
СРБА ИЗ РСК**

Наш кутак на интернету:

www.zuknikolatesla.org

Завичајно удружење Крајишника
НИКОЛА ТЕСЛА

Уводник	01
Девети Фестивал крајишких пјесама „Крајишки бисери”... 02	
Интервју: Зоран Воркапић, председник општине Планиште	12
Ненад Грујичић: Културна баштина Срба Крајишника у Србији	14
Други „Крајишки откос”	16
Друга „Личка олимпијада”	20
Жељко Сарић: Теслино детињство у Лици	22
Шеснаеста годишњица прогона Срба из Републике Српске Крајине	24

Издавач:

Завичајно удружење Крајишника „Никола Тесла”
Адреса: Војводе Путника 38, 26360 Планиште
Жиро рачун: 340-5342-06; ПИБ:10 12 39 410
Контакт телефон: 063/86-94-919
E-mail: zuknikolatesla@gmail.com
www.zuknikolatesla.org

За издавача:

Никола Г. Везмар, председник

Билтен припрема и уређује:

Председништво удружења

Сарадници:

Дарко Грба, Ненад Грујичић, Жељко Сарић,
Николина Везмар, Марко Миздрак

Дизајн и техничка обрада:

Гојко Везмар

Штампа: Штампарииа „Тули” - Вршац

УВОДНИК

Пише
Никола Г. Везмар,
председник Удружења

Драги земљаци, уважени читаоци,

На крају календарске године врши се анализа и сумирају резултати. Председништво ЗУК „Никола Тесла“ извршило је анализу планираног и оствареног у 2011. години.

Ако 2011. годину посматрамо кроз однос планираног и реализованог, онда долазимо до тога да смо највећи део (око 80%) реализовали. Укупно гледано, а узевши у обзир разлоге због којих није дошло до 100% реализације, председништво је закључило да смо годишњи план веома успешно реализовали.

Пре свега, да бисмо и даље могли да функционисемо као легално и легитимно удружење, морали смо да, у складу са новим Законом о удружењима, извршимо пререгистрацију. У том циљу извршили смо усклађивање Статута, односно донели смо нови Статут удружења, као и сва пратећа акта.

Оно што у континуитету, од оснивања удружења, радимо јесте обележавање прогона у злочиначкој акцији „Олуја“, те смо и ове године у цркви Св. Рафаила Банатског у Пландишту одржали помен жртвама трагедије која нас је задесила. Такође, у континуитету пружамо правну и саветодавну помоћ избеглим и прогнаним Србима око решавања основних питања која се тичу проблема са којима се сусрећу. Настојали смо да допринесемо квалитетном решењу преношења у власништво објеката изграђених средствима донатора. Верујемо да ће коначним решењем сви бити задовољни.

Као суорганизатори, и ове године организовали смо „Крајишки откос“ у Бусијама. Такође смо са такмичарском екипом учествовали на 2. „Личкој олимпијади“ у Апатину, а у сарадњи са Комесаријатом за избеглице, реализовали смо пројекат „Анкета о одрживости повратка у РХ“. Како бисмо дали свој допринос у обједињавању снага и потенцијала на плану културе, прихватили смо позив наших пријатеља да учествујемо у оснивању Културне заједнице Крајине. Остварили смо сасвим добру сарадњу са већином удружења,

локалном самоуправом и неким институцијама на нивоу републике.

Оно што посебно желимо да истакнемо, то је да смо успешно реализовали Девети фестивал „Крајишки бисери“. У склопу фестивалског дана приређена је и веома лепа сликарска изложба.

Председништво је анализирано и проблеме коначног и правичног решења питања наше имовине и одузетих људских права у Р. Хрватској. Констатовали смо да су наши људи изгубили сваку наду у правично решење имовинских и стечених права, да једни те исти актери под фирмом „бриге за прогане и избегле“ све ове године дају празна обећања, те да је извршена злоупотреба имена „прогнани и избегли“ и да нема конкретних резултата. Што се тиче конференције која се већ дуже време најављује, не очекујемо ништа, јер се и даље у улози душебрижника и реализатора конференција појављују људи који су код Срба у Р. Хрватској, као и у корпусу прогнаних и избеглих Срба, изгубили сваки вид подршке, што су показали и недавни избори у Р. Хрватској.

Обзиром да је 07. августа 2011. године било 10 година од оснивања ЗУК „Никола Тесла“, желим да изнесем и неколико ствари које одсликавају десетогодишњи рад удружења. Пре свега морам да истакнем да смо све ове године на достојанствен начин обележавали 04. и 05. август, као један од најтрагичнијих датума у нашој историји. Такође смо у овом периоду одржали девет фестивала „Крајишки бисери“, који је постао институција и последња брана овог вида наше нематеријалне културне баштине.

Овде морам да истакнем и подршку коју нам на различите начине упућују наши људи широм света. Они препознају „посебност у организацији и концепцији нашег рада, независност од политичких струја и ветрова, бављење суштином...“ Зато желим од свег срца да им се захвалим што нас подржавају, уз допуну да у овоме што ми радимо учествују и дају свој допринос културно-уметничка друштва, изворне групе и многи други који стварају заједно са нама.

Искористио бих ову прилику и да позовем све који су до сада са нама учествовали у овим веома значајним пројектима, да то чине и у будуће, уз додатне напоре да све буде још квалитетније. Позивам такође и све оне који се до сада нису укључили, да то учине како бисмо чинили јединствен тим и били још јачи и успешнији, што ће на крају дати потпуни резултат. Чинимо добра дела, јер добро се добрим враћа! Свако добро у наступајућој 2012. години!

Девети фестивал крајишких пјесама **КРАЈИШКИ БИСЕРИ**

Деветнаест изворних певачких група натпевавало се на IX фестивалу „Крајишки бисери“. Титулу победника понела је Крајишка група „Плитвице“ из Београда. Друго место припало је Изворној групи „Синови Крајине“ – КУД „Будисава“ из Будисаве, док је треће место заузела Женска пјевачка група КУД-а „Завичај – Банија“ из Мајура.

Учесници отварају Фестивал песмом „Нема раја без роднога краја“

Девету годину за редом банатском равницом одјекивала је крајишка изворна песма. Деветнаест изворних певачких група натпевавало се на IX фестивалу изворних крајишких пјесама „Крајишки бисери“, одржаном у Пландишту, 02. октобра 2011. године.

Фестивалски дан почео је већ од 11 часова, отварањем сликарске изложбе у галерији Културног центра у Пландишту. Делом своје богате колекције на изложби се представило четворо сликара: Мирко Кукољ Дон, мр Љубица Шакић, Недељко Вуксан и Васо Милекић. Њихова уметничка дела оплеменила су и додатно садржајно обогатила фестивалски дан.

Централни догађај почео је у 16 часова, свечаним дефилеом певачких група кроз центар Пландишта. Дефиле је завршен изласком група на главну сцену, где су сви учесници заједно отпевали песму „Нема раја без роднога краја“, химну Фестивала „Крајишки бисери“.

У име организатора, присутне је најпре поздравио Никола Везмар, председник Завичајног удружења Крајишника „Никола Тесла“, изразивши задовољство што има прилику да по девети пут поздрави публику и

учеснике Фестивала „Крајишки бисери“ и подсетивши да је основни циљ фестивала очување, неговање и преношење јединствених вокалних и вокално-инструменталних облика на млађе генерације. Фестивал је свечано отворио председник општине Пландиште Зоран Воркапић, нагласивши да је и сам пореклом Крајишник, те да му је велика част што отвара фестивал који има дугогодишњу традицију. Општина Пландиште од почетка је препознала значај „Крајишких

Сликарска изложба

бисера“ и наставиће свом снагом да подржава ову манифестацију - истакао је Воркапић.

Програмска концепција фестивала састојала се из два дела: такмичарског и ревијалног. У такмичарском делу свака група представила се са по једном изворном песмом у трајању до 3 минута. Овај део програма пратио је стручни жири у трочланом саставу: Ивана Љубинковић, етномузиколог, Јелена Матејић, етномузиколог и Радмила Ђукелић, песник. Њихов задатак био је да вреднују и оцене наступе певачких група. Након такмичарског дела програма, жири се повукао да сумира утиске и да коначну оцену. За то време, групе су се представиле са по још једном песмом у ревијалном делу.

По оцени жирија, титулу победника Деветог фестивала крајишких пјесама „Крајишки бисери“ понела је Крајишка група „Плитвице“ из Београда. Друго место припало је Изворној групи „Синови Крајине“ – КУД „Будисава“ из Будисаве, док је треће место заузела Женска пјевачка група КУД-а „Завичај – Банија“ из Мајура.

Три првопласиране групе награђене су пригодним наградама. За освојено прво место уручен је златни симбол Фестивала „Крајишки

Председник општине Пландиште уручује златну награду групи „Плитвице“

бисери“, велика диплома за освојено прво место и сваком члану групе по диплома и личка капа. За освојено друго место додељен је сребрни симбол Фестивала „Крајишки бисери“, велика диплома за освојено друго место и сваком члану групе по диплома и личка капа. Трећепласираној групи припао је бронзани симбол Фестивала „Крајишки бисери“, велика диплома за освојено треће место и сваком члану групе по диплома и личка капа. Награде су уручивали Зоран Воркапић, председник општине Пландиште и Никола Везмар, председник Завичајног удружења Крајишника „Никола Тесла“.

За изузетан допринос очувању културе и обичаја Срба Крајишника, свака група која је учествовала на фестивалу награђена је захвалницом и DVD издањем претходног Фестивала „Крајишки бисери“.

У новембру 2010. године UNESCO је, на захтев Хрватске, прогласио и заштитио „ојкање“, као нематеријалну културну баштину од изузетног значаја. Међутим, ради се заправо о вокалним облицима традиционалних песама крајишких Срба, који су били препознатљиви по „ојкању“. „Ојкало“ се у свим приликама, у радости и веселу, али и у тешким тренуцима. Крајишка изворна пјесма је музички, књижевни, социјални и историјски феномен. Она одсликава душу Крајишника и прожима различите аспекте његовог животног окружења. У складу са тим Фестивал „Крајишки бисери“, као манифестација која негује „ојкање“ у изворном облику, од изузетног је значаја за Србе Крајишнике, као и за очување српског културног наслеђа у целини.

Гојко Везмар

Поклон општини Пландиште

Никола Везмар и Зоран Воркапић

У знак захвалности општини Пландиште, која од самог почетка подржава Фестивал „Крајишки бисери“, организатор фестивала поклатио је председнику општине Пландиште Зорану Воркапићу уметничку слику „Хиландар“, чији је аутор угледни крајишки сликар Мирко Кукољ Дон.

Албум 9. фестивала „Крајишки бисери“

Недељко, Мирко, Никола, Љубица и Васо

Дочек гостију хлебот и сољу

Окупљање учесника

Окупљање учесника

Окупљање учесника

Договор пред полазак у дефиле

Заједничка фотографија учесника 9. фестивала „Крајшки бисери“

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Дефиле

Водитељ програма: Данијела Брезичанин

„Традиција“ - ЗУК „Никола Тесла“ - Пландиште

„Ликоси“ - Нови Сад

„Зора“ - Крагујевац

КУД „Завичај - Баница“ - Мајур

„Синови Крајине“ - КУД „Будисава“ - Будисава

КУД „Крајина“ - Београд

СКУД „Извор“ - Станишић

„Синови Јања” - Будисава

„Крајишници” - КУД „Младост” - Велика Грета

„Козара” - Футог

„Завичајно удружење Баница” - Београд

„Извор Лике” - Бусије

КУД „Пригревица” - Пригревица

„Буковица“ - Риђица

КУД „Завичај - Банија“ - Мајур

„Плитвице“ - Београд

„Виторог“ - Будисава

КУД „Завичај - Банија“ - Мајур

„Зора“ - Крагујевац

Пројлацење победника

1. место

Крајишка група „Плићвице“ Београд

Никола Ђапић, први глас
Никола Радека
Ненад Жигић

Вођа групе:
Никола Ђапић

2. место

Изворна група „Синови Крајине“ КУК „Будисава“ - Будисава

Милорад Гргић, први глас
Слободан Гутић
Јанко Пећанац
Маринко Ковачевић

Вођа групе:
Никола Дошен

3. место

Женска пјевачка група КУК „Завичај - Банија“ - Мајур

Мира Вукосављевић, први глас
Љуба Радуловић
Љуба Давидовић
Љуба Вујашковић

Председник друштва:
Слободан Метикош

Интервју

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ПЛАНДИШТЕ ЗОРАН ВОРКАПИЋ

Господине председниче, на челу општине Пландиште сте већ скоро пуна два мандата. Као прво, кажите нам укратко да ли сте задовољни са оним што је у том периоду учињено?

Ако посматрамо из угла оног конкретног и искључиво оног што су задаци и обавезе локалне самоуправе, ту могу рећи да смо задовољни у смислу да смо успели повећати животни стандард нашег становништва. Пре свега, за ових 8 година, урадили смо 5 сеоских водовода, тако да данас свако наше насељено место има централни водовод и здраву воду за пиће. Асфалтирали смо преко 20 км улица по насељеним местима, што је такође велики посао, с обзиром да нас већ три године качи ова велика светска економска криза.

Можемо се похвалити и са два капитална инфраструктурна пројекта: изградња нове деонице магистралног пута од Маргите до Вршачких Ритова са новим мостом чија је вредност била око 300 милиона динара и изградња канализационе мреже у дужини од 21 км у Пландишту са пречистачем, такође у вредности негде око 300 милиона динара. Спадамо у ретки број општина које ће у наредних година и по дана, заједно са оним што је урађено у претходне 4 године, добити да 60% свих грађана има канализационе прикључке. Оно што је посебно битно, је да смо сами обезбедили средства, тако да ће грађани потпуно бесплатно добити прикључке.

Са водоводима, са путевима, са новим бунарима, са канализацијом у Великој Греди, са уређењем 8 цркава, 5 домова културе, са новом црквом у Банатском Сокоцу, са уређењем свих осталих битних објеката неопходних за функционисање нашег становништва, до сада смо успели прибавити преко милијарду динара. Ових дана приводимо крају и пројекат прекограничне сарадње са Румунијом у вредности од 204 хиљаде евра. Тема пројекта је помоћ развоју малих и средњих предузећа у области текстилне индустрије и у области пољопривреде.

Следеће што је битно, то је брига о људима који на жалост нису способни сами о себи да се брину, а то су наши најстарији и најмлађи становници. Преко 7% нашег буџета управо издвајамо за социјалне потребе. У сваком насељеном месту имамо геронто-домаћице које се брину о људима којима је потребна помоћ. Са друге стране, ретка смо општина која свој деци у основној школи плаћа ужине. Поред тога, ми ове године издвајамо преко 20 милиона динара за превоз ђака у основном и средњем образовању, јер џаба нам све

Зоран Воркапић, председник општине Пландиште

друго ако се деси да неко дете због финансијских проблема не може да путује и да заврши средњу школу. Посебно бринемо и награђујемо наше најбоље студенте, којих сваке године има око 40, а ових дана смо наградили и 365 деце - наших младих талената у разним спортовима. На тај начин желимо да формирамо здраве људе, да формирамо људе који ће моћи да носе терет обавеза, терет живота и који ће моћи да унапреде живот у овој заједници.

Можете ли нам укратко рећи шта је за овај период урађено по питању решавања проблема прогнаних и избеглих Срба?

Када су у питању прогнана и избегла лица, највећи изазов је наравно стварање услова да се ти људи потпуно уклопе у овој средини у којој су решили да проведу свој живот. Морам пре свега да кажем да је захваљујући тим људима освежена крв наше општине. Готово да нема насељеног места у општини Пландиште где ти људи нису дошли да живе и где су на свој начин допринели и обогатили живот средине у коју су дошли. Но, то наше признање њима не значи ништа ако им нешто и не помогнемо да се уклопе у ту средину.

Основни проблем био је кров над главом и захваљујући пре свега једној широј акцији коначно су сви ти људи успели да се скуће. Сигурно да још увек има проблема. Имамо потпуни преглед ситуације у целој општини и тачно знамо ко, где има који проблем, па када се појаве конкурси за разне врсте помоћи, онда ми ту правовремено реагујемо. Прошле године смо имали један озбиљан пројекат збрињавања људи у напуштене куће са окућницама. То се показало као добар економски ефекат, јер се, уз одређена средства за адаптацију, људима одмах обезбеђује једно практично формирано домаћинство.

Управо пре неколико дана преко Комесаријата за избеглице добили смо решење од 2.200.000 динара. Та средства ћемо искористити да тамо где су најугроженији грађевински објекти људи добију пристојне услове за живот.

На који начин ће бити решено питање избегличких насеља за које држава тражи да се плати одређена надокнада иако су саграђена средствима донатора?

Ми смо ту већ имали договоре и већина општина у Србији определила се да се одрекне својих потраживања. Ја сам отворено тада рекао да те људе заправо треба наградити што су дошли у ову средину и што су одлучили да ту остану да живе. Општина Пландиште је послала изјаву да ми нећемо ништа што је општина уложила тражити за наплату. И прва улица која ће се радити у Великом Гају је наставак Стеријине улице, управо где је избегличко насеље, зато што је то најживља улица, са највише деце и природно је да је урадимо да могу нормално да користе прилаз својим домовима. Тако да ми нећемо узети, него ћемо још додати да људи имају неке нормалне услове за живот.

Какво је ваше мишљење о досадашњем раду ЗУК „Никола Тесла“ и како оцењујете нашу међусобну сарадњу? Хтео бих да чујем и ваше мишљење о Фестивалу „Крајишки бисери“?

Што се тиче наше сарадње, сигурно да увек може боље и сигурно да увек можемо више да створимо и више да повезујемо наше људе. Али замислите сада када је тешко зарадити за хлеб, како је тек тешко надградњи у култури, спорту и другим активностима које су везане за квалитетан живот. Зато је најбитније преживети и опстати. А чим нешто опстаје, значи да завређује. А да би опстао било који вид ангажовања у области где се не зарађују паре и у којој је често немогуће обезбедити одређена средства, све зависи од једног малог броја људи, од малог броја активиста, који после увезују и повезују велики број људи.

Наравно да је Удружење „Никола Тесла“ препознатљиво и код нас га поистовећују са манифестацијом „Крајишки бисери“ и то је најшира и некако најпознатија активност, зато што се ту сваке године окупља 20 и више певачких група. И не само то, ја сам ту игром случаја упознао и неке своје рођаке који су са Кордуна које сам први пут имао прилику да видим. Дакле, та манифестација, поред очувања изворне песме, има много дубљи смисао и значај. А да Удружење „Никола Тесла“ то добро ради, потврђује то што сваке године имамо већи број учесника, што долазе учесници из целе Србије, што је то већ једна лепа традиција, што проноси славу наше општине и што је фестивал ушао у ред наших најзначајнијих манифестација.

То је као када сте у утакмици у којој играчи једног тима много више трче и који су много више физички припремљенији, увек делује да их има више. Тако и овде и са неким скромним средствима када се много ради, када су сви активни на све стране и када се много тога дешава, онда то стварно функционише много добро. Управо је и жеља свих нас заједно да људе тргнемо из апатије и да покажемо да увек има решења и да им покажемо да се што мање треба ослањати на друге, да увек прво треба кренути од себе и своје околине и да онда са једном позитивном енергијом, са искреном жељом и вољом можемо много тога да урадимо и много проблема да решимо.

Оно што још желим да истакнем кад је у питању наша сарадња, јесте да ретко које удружење као Удружење „Никола Тесла“ на почетку године донесе свој план рада и свој план активности за наредну годину и ту су једни од најозбиљнијих.

Мислите ли да сте добар политичар и успешан председник општине?

За мене су увек наши гласачи најбољи суд. Ми ћемо за 4 месеца најкасније имати изборе и онда ћемо видети да ли су грађани задовољни оним што смо моји сарадници и ја урадили.

У последњих 5 година запослили смо нових 500 радника. У живот су се вратили „Агробанат“ и „Планима“ и та два предузећа запошљавају по 250 радника. Оно што је проблем јесте низак просек личних доходака у примарној пољопривредној производњи, али у перспективи ћемо сигурно створити услове за отварање нових погона.

Према новом закону, буџет општине Пландиште за 2012. годину повећан је за 37% у односу на претходну. То значи да ћемо имати буџет од око 400 милиона динара, а значајна средства управо ћемо издвајати за нова радна места. Заједно ћемо сигурно створити општину Пландиште такву да у њу долазе роде, да млади људи остају, да се нешто ствара и ради и сигурно да ће општина Пландиште у оквиру својих могућности и у реду општина којима сада припада бити једна од најуспешнијих. А управо да у то верујем дају ми за право ти људи и тај наш народ који показује жељу да да свој допринос да се то и деси.

Има ли нешто што Вас нисам питао а сматрате да је значајно да кажете?

Искористићу на крају ову прилику да пре свега мојим Крајишницима, обзиром да је и мој деда из тих крајева, пожелим успешне божићне и новогодишње празнике са жељом да ипак памтимо само оно што је лепо, да оно што је ружно заборавимо и да тог ружног у будућности што мање буде.

КУЛТУРНА БАШТИНА СРБА КРАЈИШНИКА У СРБИЈИ

Пише
Ненад Грујичић

Ојкача и ојкање

Стара српска крајишка певанија, ојкача, одређена је трима елементима: 1) десетерачким римованим двостихом, 2) специфичном мелодијом и 3) сценском ситуацијом. У једном свом елементу - мелодијском, ојкача подразумева и обухвата, на широком крајишко-динарском простору, многе концентричне кругове ове певаније.

Феноменолошки посматрано, ојкача истовремено припада области усмене традиције, извођачке уметности и обичаја. Она представља урођену и „с колена на колена“ пренесену певанију која, ма колико то парадоксално звучало, истовремено изражава и тугу и радост. Често личи на плач (нарицање) иако, махом, обухвата ведар и духовит десетерачки двостих. На питање Владимира Дворниковића, средином четврте деценије прошлога века, упућено ојкачима у околини Книна, зашто је то певање такво, налик плачу и нарицању, они су му одговорили: „То је мушки плач за Косовом.“

Уз репрезентативни крајишки термин „ојкача“, који значењски покрива целину ојкачког феномена, постоје слични из исте семантичко-звучковне равни: ојкан, ојкалица, ојкавица, војкача, војкавица... Лепеза ових и сличних термина извире из глагола (в)ојкати, што значи отегнуто и тужно певати. Постоје и други термини (синоними) за ову појаву: розгача, розгалица, потресалица, грохоталица, тркавица, пријекуша, самица, кратка...

Да би се до краја разумела ова певанија, која је више „феномен, него егзотика“ (Владо Милошевић), потребно је направити дистинкцију између ојкаче и ојкања. Ојкача целином извођачког

чина обухвата и ојкање, али ојкање ојкачу - не. То су два тек делимично комплементарна феномена.

Ојкање је музички рефренски украс или мелодијска вињета, својеврсни рефренски медаљон изведен после отпеваног или, каткад, декламованог десетерачког ојкачког (дво)стиха. Ојкање се одвија у подрхтавању тремолованог гласа који прераста у трилер, у треперење услед брзог понављања једног тона.

Само ојкање, да поновимо, не покрива структуру десетерца, не изражава се у песничком тексту, већ изван њега. У чину извођења, дакле, ојкање не осваја никакво семантичко поље текста, оно није реч, није у језику.

Као манифестација људског гласа, ојкање тек повремено припада једном од три поменута елемента ојкаче - мелодији. И то не у њеној целини, дакле, већ као украсни тремоловани додатак мелодији десетерачког двостиха. Ојкача може да буде отпевана (изведена) и без ојкања.

С обзиром да ојкача није само певање, већ и објава песничког текста оличеног у десетерачком двостиху, она није предмет интересовања искључиво етномузикологије, већ и књижевне науке и лингвистике. Текст чини нераскидиву компоненту целине изведбеног чина. Заштитом ојкаче, чува се и оригинална лирска народна поезија која, у овом случају, у минијатурној песми, има згуснута и надахнута лирска решења, непоновљива у хуморним и ироничним, често сатиричним и гротескним реминисценцијама, увек у загрљају са мудрим поимањем живота и света, пролазности и постојања, са осећањем човекове сићушности испод звезда.

Ојкача је детерминисана и трећим својим елементом - сценском ситуацијом. Најизразитији њен облик догађа се у *Старом козарском колу* у којем се две групе непрестано натпевавају римованим десетерачким двостиховима. Ту се објављује животворни агон гласа, текста и покрета, судар ероса и танатоса, ојкачки мегдан римованим дистисима од којих неки настају у тренутку.

Ојкачка певанија као „мултимедијална творевина“ присутна је на народним зборовима (саборима) о верским и државним празницима, на породичним славама, пировањима, свадбама, те поводом рођења детета, одласка и повратка из војске, одласка и повратка из печалбе. Ојкача се

јавља, на пример, и у обреду покривања нове куће, „подизања новог шљемена“. Налазимо је и уз обичај „Чувари Христовог гроба“, који потиче из Далматинске Загоре, али се засновао и живи у својој пуноћи и у Србији. Ојкача прати и значајне годишње послове и породичне резултате, али се појављује и у свакодневним приликама када је потребно „окадити“ душу од брига, загрлити се са ближњима и пријатељима, па и са незнатим путницима-намерницима и случајницима.

Грокталица или грохоталица

За ојкање постоје и други називи који својом ономатопејском садржином припомажу у разумевању ове појаве: (в)ојкање, розгање, орзање, зерзавање, потресање, завијање... Један од назива за ојкање је и гроктање, који, нажалост, не покрива ономатопејску суштину феномена, већ улази у поље неадекватног, чак и непримереног именованја. Набрајајући синониме за ојкање, Људевит Куба крајем деветнаестог века не бележи назив гроктање, већ грохотање!

Значење ојкања као грохотања можемо подупрети и синонимом розгање, који је настао од глагола розгати, односно, розготати. У основи поменутог глагола налази се именица розгот, која буквално значи грохот. Дакле, ојкање је грохотање, а не гроктање.

У културолошки деликатном амбијенту динарског дела Балкана, назив гроктање (грокталица) посве је пезоративан у својој ругалачкој намери. Настао у географском делу где живи православни, римокатолички и муслимански свет у основи истога језика, термин је могао заживети као ругалица за поредбу са свињским гроктањем. С обзиром да муслимани не употребљавају свињетину као храну, реч гроктање (грокталица) била је погодна као поспрдна ономатопејска слика упућена комшијама који ојкају: „Ено их грохћу (грохћу)!“

Са становишта гласовних промена и односа гласова, у одређеном социокултурном и националном разликовању језичког стандарда, српски православни свет није употребљавао сугласник „х“. Тако је, на пример, сугласник „х“ често прелазило у „в“ (ухо-уво) или „ј“ (кихати-кијати), односно у „к“ (грохот-грокот).

Колико је глагол гроктати значењски бесмислен у односу на грохотати, односно ојкати, довољно је погледати „Речник српскога језика“ и видети његово значење: „Испуштати гласове који се чују као грџ, рок“, „рокати као свиња“, „гроктати као гавран“, „непрекидно и тешко дисати“... То је, сложићемо се, далеко од онога што зовемо

грохотање, то јест, ојкање у најдубљем и најлепшем смислу речи.

Апатридна позиција крајишке баштине

Ово нематеријално културно наслеђе, стицајем специфичних друштвено-историјских прилика, кроз избегличке драме и ратне трауме на Балкану, доспело је у веома угрожену позицију. Уз медијски недовољно осветљено и стручно објашњено крајишко благо у Србији, данас постоји колективно и појединачно осећање апатридне хендикепираности и немоћи да се успостави институционали темељ за очување и заштиту не само ојкаче и ојкања, већ баштине крајишких Срба у целини. Можемо говорити чак о апатичном стању, отуђености и посусталости која не виде решење.

Непрепознати као важан чинилац српског етничког корпуса, Крајишници Срби се налазе „ни на небу ни на земљи“ на плану афирмације културног блага, стешњени па истиснути између остварења права мањина и права аутохтоног српског становништва. Отуда, сматрамо да би, при постојећем Националном комитету за нематеријално културно наслеђе Републике Србије, било потребно хитно основати специјални Истраживачки центар за очување и заштиту нематеријалног културног наслеђа Срба пореклом из Хрватске и Босне и Херцеговине.

Присетимо се научног запажања Људевита Кубе с краја деветнаестог века, објављеног у „Зборнику за народни живот и обичаје Јужних Славена“ да је, на терену данашње Хрватске, ојкање као начин пјевања „у православним крајевима особито обљубљен“. Или, пак, текста Душана Умићевића „Ојкање у Босанској Крајини“, објављен крајем четврте деценије прошлог века, у којем аутор каже: „У свим крајевима где је ојкање сачувано ојка само православни свијет. Нисам могао чути да би заојкао католик, а тако исто ни муслиман. Стога се може рећи, да се ојка само у оним крајевима у којима живи народ православне вјере“. У предговору књизи Станка Опачића Ћанице „Народне пјесме Кордуна“, пак, стоји: „А кад би се исцрпио репертоар тих новодонесених пјесама, обично би се прелазило на пјевање домаћих ојкача, што се звало и пјевање ћирилицом“.

У знаку остваривања програма УНЕСКО-а, „Живети људско наслеђе“, сматрамо да наше државне институције, уз досад покренуто и постигнуто, морају се и даље озбиљно бавити предоченом проблематиком и на том пољу остваривати конкретне и нове резултате. У противном, српска нематеријална културна баштина имаће и даље трајан, специфичан и снажан фактор угрожавања.

ДРУГИ КРАЈИШКИ ОТКОС

Надметањем косаца у Бусијама обележен светски дан избеглица. Други Крајишки откос посетило више од 2000 људи. Богат културно-уметнички програм. Најуспешнији косци Милош Цвјетићанин, Милош Вукелић и Жељко Бурсаћ.

Покошен је и други „Крајишки откос“. Ова спортско културна манифестација одржана је 19. јуна 2011. године (уочи светског дана избеглица) код београдског насеља Бусије, познатом по томе што га настањују избегли и прогнани Крајишници. Манифестацију је организовала Коалиција удружења избеглица у Републици Србији.

Први „Крајишки откос“, одржан 2010. године, показао се као успешан и изазвао је веома позитивне реакције, те је ове године владало велико интересовање за ову манифестацију. Сходно томе и организатор се потрудио да манифестација буде раскошнија и садржајно богатија.

Други „Крајишки откос“ почео је свечаним дефилеом учесника, након чега је, интонирањем химне „Боже правде“, започела церемонија свечаног отварања. Од говорника, први се у улози

Дефиле

домаћина обратио Миодраг Линта, председник Коалиције удружења избеглица у Републици Србији. Након њега присутне су поздравили Владан Ђукић, градски секретар за социјална питања, Миодраг Прибиловић, главни градски повереник за избегла и интерно расељена лица, Дане Шкорић, члан председништва Коалиције и Бранислав Простран, председник општине Земун, коме је и припала част да други „Крајишки откос“ прогласи отвореним. Благослов за одржавање

Свечано отварање Другог „Крајишког откоса“

манифестације дао је отац Вујадин Савић. Церемонија отварања завршена је косачком здравицом коју је одржао Гојко Шашић.

У квалификационом делу такмичења у косидби је учествовало 27 косаца, који су косили у косидбеном поретку (један за другим). Такмичење косаца одвијало се под будним оком жирија који је на основу пропозиција и утврђеног система бодовања, вредновао све елементе косачке вештине. Жири је радио у трочланом саставу: Мирко Радаковић, Ђуро Шкаљац и Дане Чубрић. Након завршених квалификација, на покошеној ливади приређен је косачки доручак. Девојке и жене у народним ношњама изнеле су различите ђаконије, освежавајуће напитке и домаћу ракију, да се косци мало окрепе и прикупе снагу за финално такмичење.

Свечано отварање

Квалификације

Косци Другог „Крајишког откоса“

Милан Цвјетићанин, Милан Вукелић, Милош Вукелић, Милош Цвјетићанин, Богдан Вукелић, Богдан Јоветић, Раде Будисављевић, Никола Лукач, Жељко Бурсаћ, Славко Шушница, Обрад Кнежевић, Станко Лончаревић, Јован Вукобрат, Бранко Летица, Бошко Миљуш, Тривко Кулић, Никола Манојловић, Јован Малобабић, Зоран Петровић, Живојин Костић, Радомир Ристовић, Данило Вуковљак, Зоран Шкорић, Петар Ђекић, Јово Ђерић, Љубомир Пена и Милан Баук.

косца награђена су дипломом, одговарајућом медаљом, личком капом са извеженим симболом манифестације и ручним сатом марке „Фестина“. Сви учесници даровани су захвалницама и мајицама.

Поред надметања косаца, публика је имала прилику да види и веома богат културно-уметнички програм, уз учешће шеснаест културно-уметничких друштава и изворних група, који су приказали песме и игре из свих делова Крајине:

- КУД „Ђирило и Методије“ – Бусије
- Изворна група „Традиција“ – Пландиште
- Изворна група „Петрова гора“ – Кљајићево
- Завичајно удружење Банијаца
- КУД „Вретено“ – Кукујевци
- Удружење грађана „Сана“ – Стара Пазова
- КУД „Кордун“ – Београд
- Изворна група „Ликоси“ – Нови Сад
- Удружење грађана „Буковица“ – Риђица
- КУД „Зора“ – Силаш
- КУД „Крајишник“ – Рума
- Изворна група „Извор Лике“ – Бусије
- КУД „Соко“ – Изворна група „Кордун“ – Инђија
- Удружење грађана Крајине „Зора“ – Крагујевац
- КУД „Завичај - Банија“ – Мајур (Шабац)
- Изворна група „Бисери Буковице“ – Бусије

Доручак за косце

У финални део такмичења пласирало се десет косаца. Сваки косац имао је задатак да покоси парцелу 25x5 метара. У веома изједначеној конкуренцији треће место освојио је Жељко Бурсаћ из Личке Калдрме (сада живи у Батајници). Друго место припало је Милошу Вукелићу из Личке Јесенице (сада живи у Смедереву), а првопласирани, односно победник другог „Крајишког откоса“ је Милош Цвјетићанин из Личког Петровог Села (сада живи у Новом Саду). Сва три првопласирана

Културно-уметнички програм

Финални откос

Финални откос

Својим стиховима публици се представио песник Милош Бајић, а своје вештине приказали су и девојчице и дечази из карате клуба „Бусије“.

У склопу манифестације приређена је и права мала ликовна колонија, где се делом своје богате колекције представило осам крајишких сликара: Рената Бујић, Недељко Вуксан, Миле Хркаловић, мр Љубица Шакић, Мира Ковачевић, Мирко Кукољ Дон, др Јован Косијер, Бранка Мраовић. Неки од сликара искористили су овај амбијент и позитивну енергију која је владала на другом „Крајишком откосу“ као инспирацију за стварање нових уметничких дела.

Победници и организатори „Крајишког откоса“

Ликовна колонија

Заједничка фотографија косаца и домаћина

Овогодишњи „Крајишки откос“ привукао је велико интересовање публике и медија. Преко две хиљаде задовољних посетилаца назнака су да ће ова манифестација постати традиционална и да ће окупљати све већи број Крајишника и крајишких пријатеља. Управо је циљ и значај ове манифестације у окупљању Крајишника расутих по свету и преношењу пламена традиције, културног идентитета, позитивне енергије и здравог спортског духа. Културна баштина крајишких Срба, са свим својим

особеностима, неодвојиви је део укупног културног наслеђа српског народа. Неговањем и презентацијом културе и обичаја свога завичаја, на оваквим манифестацијама, Крајишници дају свој допринос у обогаћивању и очувању целокупног српског културног идентитета.

Гојко Везмар

ДРУГА ЛИЧКА ОЛИМПИЈАДА

На теренима Бање „Јунаковић“, код Апатина, одржана је друга по реду „Личка олимпијада“. Ову манифестацију организовала је општина Апатин, са циљем неговања и развијања историјског и традиционалног културног и спортског наслеђа личног народа.

Другог дана јула месеца 2011. године, дефиле такмичарских екипа означио је почетак манифестације, након чега је председник општине Апатин др Живорад Смиљанић другу „Личку олимпијаду“ званично прогласио отвореном.

Пре почетка главног дела такмичења, прилику да покажу своју спретност и брзину имали су најмлађи, и то у трци у врећама за децу. Најуспешнији малишани награђени су медаљама, дипломама, личким капама и сладоледом.

Екипа „Никола Тесла“

Шеснаест екипа из Србије и Републике Српске надметало се у девет традиционалних спортских дисциплина: трчање по брвну, скок у даљ, вучење кукe, претезање штапа, скок у вис из места, бацање камена с рамена, обарање руке, пењање уз стожину и надвлачење конопа. Екипа „Џими комерц“ из Пригревице успела је да

Дефиле учесника 2. Личке олимпијаде

Чланови екипе „Никола Тесла“: Дарко Грба, Марко Миздрак, Милан Миликић, Милан Везмар, Никола Драганић, Никола Везмар, Јован Јованчевић, Стевица Батинић, Марко Јованчевић, Мирослав Петковић, Борислав Мркела, Зоран Мандић, Радован Мандарић, Милан Брујић, Славко Русић, Дејан Петковић, Илија Петковић и Гојко Везмар, харамбаша екипе.

Свечано отварање: др Живорад Смиљанић

Трчање по брвну: Марко Миздрак

понови прошлогодишњи успех и поново се попне на постоље намењено укупном екипном победнику. Екипа Завичајног удружења Крајиника „Никола Тесла“ остварила је запажен успех у најјачој и најатрактивној дисциплини. У изузетно јакој конкуренцији, наша екипа освојила је четврто место у надвлачењу конопа, чиме нам је припало и 100 бодова за укупни пласман.

Поред надметања у традиционалним личним дисциплинама, приређен је и пригодан културно-уметнички програм. Друга „Личка олимпијада“ била је место пријатељског дружења домаћина општине Апатин, учесника и гостију.

Гојко Везмар

Надвлачење конопа: Екипа „Никола Тесла“

Скок у вис из места: Дарко Грба

Скок у даљ из места: Дарко Грба

Претезање штапа:
Стевица Батинић

Обарање руке: Никола Драганић

Пењање уз стожину

Вучење кукe: Милан Миликић

Бацање камена с рамена:
Милан Везмар

Уручење захвалница:
др Живорад Смиљанић и Гојко Везмар

Теслино детињство у Лици

Пише
Жељко Сарич

Село Смиљан добило је име по истоименој тврђави која се налазила на брду званом Вековац, а ова по миришљавом цвећу смиљу, кога је овде било у изобилју. Остаци тврђаве и сада су видљиви међу рушевинама.

Према попису у Смиљану је 1696. године било 17 српских домова и стара црква. Царица Марија Терезија је 1755. године издала Србима дозволу да саграде нову цркву. После десет година, 1765. године, освештана је црква Светог Петра и Павла. Парохијски дом поред цркве имао је број 227 и налазио се у подножју брда Богданића, испод којег је извирао поток Ваганац, који је протицао испод саме куће и цркве. Изнад куће налазило се сеоско гробље. Пошто су села била раштркана, најближи суседи били су удаљени и по неколико километара. Смиљан се састојао од неколико заселака који нису имали више од два-три домаћинства. Куће у Смиљану грађене су традиционално од брвана, с приземљем изграђеним од тесаног камена, који је у зимским месецима служио и као топла стаја, јер је са три стране био укопан у земљу. Куће су биле ниске, с малим дрвеним прозорима и покривене сламом. Парохијска кућа грађена је од тврдог материјала и била је једна од највећих у крају.

Смиљанска парохија светог Петра и Павла бројала је неких 70-80 домова и близу хиљаду душа. Пошто је свештенички посед имао и неколико јутара земље, Теслини родитељи морали су да узму у најам једног или двојицу слуга који би им помагали у тешким пољским пословима. Ускоро је њихово домаћинство имало неколико крава, стадо оваца и пуно пернате живине. Све финансијске бриге су нестале, па се и здравље проте Милутина поправило, а у близини су живели Тесле и Мандићи, који би им се нашли у невољи, ако затреба.

Никола Тесла је рођен тачно у поноћ, у ноћи између 9. и 10. јула 1856. године у парохијској кући, поред цркве у селу Смиљану, у Лици као четврто дете у породици свештеника Милутина Тесле. Дете је било болешљиво и слабо па су крштење заказали мимо обичаја, сутрадан, бојећи се да

неће преживети. Крштење детета обавио је поп Тома Оклопција у цркви Светог Петра и Павла у Смиљану, а кум је био Милутинов пријатељ, капетан Јован Дреновац. У црквеним књигама је записано црквенословенски да је дете добило име Николај, а заправо је добило име по једном и другом деди - Никола.

Теслина мајка Ђука, била је изузетна жена, бистре памети и спретних прстију, па иако неписмена знала је цео „Горски вијенац“ напамет, јер како би где чула да неко нешто рецитије, то би одмах запамтила. Нарочито је имала веште руке, па је одушевљавала жене својим ручним радовима. О њој у својим сећањима Тесла каже: „Моја мати потиче из веома старе породице у крају у коме су живели, у којој је било више генерација проналазача. Њен отац и деда пронашли су многа оруђа за кућну пољопривредну употребу и друге потребе. Она је била доиста жена велике способности, одважности и снаге, која је пркосила многим бурама у животу и пролазила кроз многа искушења извлачећи из њих лична искуства.

Кад јој је било 16 година у земљи се појавила тешка епидемија. Њеног оца су позвали да умирућима даје опроштај грехова. За време његове одсутности, она је сама одлазила да помогне суседовој породици коју је напала тешка зараза. Свих пет чланова ове породице умрли су једно за другим. Она их је окупала, обукла, положила њихова тела на одар и украсила цвећем по обичају у том крају. Кад се отац вратио све је било спремно за хришћански погреб.

Моја мати била је проналазач првог реда и остварила би, по моме уверењу, велика дела да није била тако одвојена од модерног живота и његових безбројних могућности. Пронашла је и израдила разноврсна оруђа и справе. Изаткала је и извезла најфиније цртеже, који су могли бити начињени од конца. Сејала је и неговала биљке и издвајала влакна сама без ичије помоћи. Радила је неуморно, од јутра до касне ноћи, и својим рукама је правила већи део одела и других домаћих потреба. Када је навршила шездесет година, прсти су јој били још увек тако покретљиви да је могла „завезати три чвора на трепавици“.

Тесла описује оца овим речима: „Мој отац био је веома образован човек, прави природни филозоф, песник и писац. За његове проповеди говорили су да су речите као Абрахамове у Санта Клари. Имао је изванредно памћење и често је знао да наводи подуже ставове из разних дела на разним језицима. Често је у шали, говорио, да би

могао поново написати неко класично дело када би се изгубило. Његов стил био је чувен. Његове реченице биле су кратке и језгровите, а пуне досетака и сатире. Његове примедбе, пуне хумора биле су увек нешто нарочито и карактеристично... Отац је имао чудну навику да говори сам са собом. Често је водио узбудљиве разговоре западајући у жестоку полемику, мењајући висину гласа. Случајни слушалац закleo би се да се у соби налази више особа.

Иако морам сав свој проналазачки дар приписати мајчином утицају, ипак је васпитање које сам добио од оца било од велике помоћи. Оно се састојало из разних вежби, на пример из погађања туђих мисли, проналажења грешака у начину изражавања, из понављања дугих реченица или рачунања напамет. Ти свакодневни задаци имали су за циљ да ми се појача памћење и расуђивање, а нарочито да се развије критичко осећање, што је без сумње врло корисно.”

Прота Милутин је био изузетно образован човек, који је поред црквенословенског говорио још и писао на немачком и италијанском језику. Његова библиотека је била јако богата и чувена по делима Вука, Доситеја, Гетеа и Шилера и мали Никола је могао још у детињству да се упозна са овим великим делима.

Парохијско имање у Смиљану није било велико, а оно мало посне земље обрађивала је мајка Ђука уз помоћ слуге Манета, кога су сва деца волела због доброћудности, а укућани сматрали чланом породице. Пошто су брат Дане и сестре Милка и Ангелина били већ у основној школи, Нико се у раним годинама осећао веома усамљен.

О томе пише у својим сећањима: „Већ у детињству био сам приморан да усредсредим пажњу на сама себе. То ми је проузроковало много патње, али по мом данашњем мишљењу то је била срећа у несрећи, јер ме је то научило да ценим неизмерну вредност посматрања сама себе, за очување живота као и за постизање успеха.“

У својој „Причи о мачку и гусану“ коју је Тесла упутио дванаестогодишњој девојчици Паули Фотић као одговор на њено писмо, Тесла се присећа:

„Моје детињство протекло би блажено да нисам имао моћна, немилосрдна и непомирљива непријатеља. Био је то наш гусан, чудовишан и ружан насилник. Врат је имао као у ноја, крокодилска уста, а из његових је лукавих очију зрачила памет и разумевање, као у људи. Гусанов сам бес изазивао кад сам га гађао облацима. То сам луцкасто и безобзирно дело касније горко оплакивао.

Волео сам хранити наше голубове, пилиће и осталу пернату живину и узимао их у наручје, час

једно, час друго, грлио и миловао. Но гусан, насилник, није ми дао мира. Чим бих ступио у двориште за перад, напао би ме. Док сам бежао, ловио би ме за тур и опако тресао. Кад бих коначно успео да се отргнем и побегнем, радосно би махао крилима и дизао луду главу. У томе би му се придружиле све гуске.

Једног летњег дана, мајка ме је окупала у прилично хладној води, и изнела на сунце да се разголићен огрејем. Чим је ушла у кућу, гусан ме је приметио и навалио. Насилник је знао где ће ме највише болети, па ме шчепа за трбушчић и готово извуче остатак мога пупка. Мајка је стигла у прави час и спречила даље рањавање, па ми рече: Упамти! Никад се не можеш измирити с гусаном или петлом којег си једном изазвао. Они ће те нападати докле год си жив.“

Од свих домаћих животиња мали Нико највише је волео свог мачка. О томе пише:

„Ми смо напросто живели један за другога. Куд год бих пошао, мачак ме је пратио, у првом реду због наше узајамне љубави, а затим и из жеље да ме заштити. Мачак је био беспрекорно чист.

На дан мог великог доживљаја била је таква студен каква се дуго није памтила. Идући по снегу, људи су за собом остављали светлуцав траг, а свака грудва разбијала се уз чудан блесак, као глава шећера под ударцима ножа. Био је сутон и ја осетих потребу да помилујем мачкова леђа. Оно што сам запазио било је чудо пред којим сам занемео. Мачкова су леђа била попут плоче светлости, па је миловање мојом руком изазвало праскање искри. Отац ми је био врло уман човек и на свако питање имао је одговор. Али ова појава је и њему била посве нова. На крају је приметио да то није ништа друго него електрицитет, онај исти који се јавља на дрвећу за време олује. Мајка је била опчињена. Рекла ми је: „Престани да се играш с тим мачком, могао би изазвати пожар!“ А ја сам очаран размишљао: Није ли природа једна огромна мачка? Ако јесте, ко је милује по леђима? То може бити само Бог.

И данас се питам шта је то електрицитет, али не налазим одговор. Отад је прошло осамдесет година и још увек себи постављам исто питање. И нисам могао наћи одговор. Неки ће тобожњи научници, којих има исувише много, можда рећи да у електрицитет не верују. Ако би ико, ја бих знао шта је то, јер су моје лабораторије и практично искуство шири, а мој живот обухвата три генерације научног испитивања...”

(Одломак из илустроване монографије „Никола Тесла - геније који је обасјао свет“, Жељко Сарић, Београд, 2011.)

XVI годишњица прогона Срба из РСК

Служењем парастоса у цркви Св. Рафаила Банатског у Пландишту, обележена XVI годишњица прогона Срба из Републике Српске Крајине

Служењем парастоса у цркви Светог Рафаила Банатског у Пландишту, 5. августа 2011. године, обележена је шеснаеста годишњица прогона Срба из Републике Српске Крајине. Окупљени грађани упалили су свеће и помолили се за покој душа жртава страдалих у Крајини и за Крајину. Парастосу који су служили свештеници Ненад Милић и Синиша Лакичин присуствовао је и председник општине Пландиште Зоран Воркапић. Помен страдалим Крајишницима организовало је Завичајно удружење Крајишника „Никола Тесла“.

Парастос у цркви Св. Рафаила Банатског

Акција „Олуја“ почела је у јутарњим часовима 4. августа 1995.

године гранатирањем насељених подручја северне Далмације, Кордуна, Лике и Баније, након чега је уследила офанзива Хрватске војске и полиције, Хрватског вијећа обране (војска босанских Хрвата) и Армије БиХ, уз одобрење и подршку НАТО-а.

Против крајишких Срба (око 230.000 житеља са око 30.000 војника) ангажовано је око 200.000 војника, од којих је директно у операцији учествовало 138.500 припадника ХВ, МУП-а и ХВО-а. Ако се томе додају муслиманске и НАТО снаге, агресора је било више него становника у Крајини, а омјер војника био је најмање 7:1 у корист агресора.

У агресији Хрватске војске на РСК, упркос чињеници да је то подручје било под заштитом Уједињених нација, почињено је највеће етничко чишћење у Европи након Другог светског рата. За свега неколико дана са вековних српских огњишта протерано је око 220.000 становника. Тужилаштво Хашког трибунала након дугогодишње истраге подигло је оптужницу против хрватских генерала који су учествовали у операцији „Олуја“, а 14. априла ове године донесена је осуђујућа пресуда, чиме је потврђено постојање удруженог злочиначког подухвата.

На евиденцији Документационо-информационог центра „Веритас“ налазе се

имена 1.922 погинулих и несталих Срба из ове акције и после ње, од чега 1.192 (62%) цивила, од којих су око половине били старији од 60 година. Међу жртвама се налазе 534 жене, од којих су две трећине биле старије од 60 година. Међу жртвама је и 19 деце, од којих је половина до 14 година старости.

Од укупног броја жртава до сада је решена судбина 911 лица, док се на евиденцији несталих води још 1.011 лица, од чега 660 цивила, међу којима 337 жена. Хрватска избегава без ваљаног разлога ексхумације и познатих места укопа најмање 438 посмртних остатака, углавном под ознаком „непознат“, што је јединствен случај на подручју бивше Југославије, као што без правог разлога отеже и са идентификацијама 251 ексхумираних посмртних остатака.

Данас, више од деценију и по након рата, бројни проблеми који тиште Србе из Хрватске и даље су нерешени (статусна права, радни стаж, пензије, покретна и непокретна имовина, станарска права, деонице у предузећима, заостала штедња, итд.). Хрватска чак ни у процесу придруживања ЕУ није осетила терет захтева Европе за решавање питања повратка Срба и њихове имовине. Званичници ЕУ не чине довољан притисак на Хрватску да Србима врати оно што им је у име своје независности насилно узела.

Гојко Везмар

ПОЕТСКИ КУТАК

УЧИТЕЉ ПОЛАЗИ НА ПУТ

Рат је,
 Учитељ дјецу сања,
 жубор воле,
 свијетилку узима за свједока,
 сјенку учи како се пахуље лове,
 ушушкава лирске радове,
 траву њише поред воле.
 У сјећању учитеља је бљесак Троје,
 урушена црква,
 страшан одјек учионе.
 Учитељ полази на пут, носи своја слова,
 дан без тешке море.
 О тишини пјесму пише,
 о трагу, уцртаном у росно поље.
 Тумачи нови час живота.
 Изнова га дјеца воле.

Миром Бајић

СИВИ СОКО

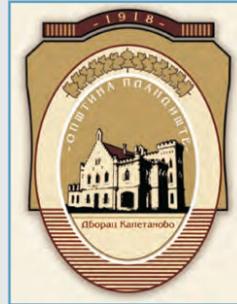
Полетио сиви соко,
 Од Динаре до Карпата
 И слетио у равницу
 Питомог Баната.

 У равници гњездо свија,
 Сваког дана поглед диже,
 Жели Соко да полети,
 Да Динари буде ближе.

 Зато жели да узлети,
 Равница му није мати,
 Да се једном и заувјек
 Под Динару своју врати.

Миром Бајић

Пријатељи удружења

Стари манастир Драговић
основан 1395. год. крај реке Цетине